

ORADEA-MARE (N.-VÁRAD)

10 iulie st. v.

22 iulie st. n.

Ese in fiecare duminică

Redacțiunea:

Strada principală 375 a.

Nr. 28.

ANUL XXX.

1894.

Prețul pe un an 10 fl.

Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.

Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.

Pentru România pe an 25 lei.

La muncă.

Murise încă de pe vremea războiului Ion a Ilincăi, dorobanț din regimentul al XIII-le; murise de cu primăveră Catinca lui Ion a Ilincăi; și pe urma lor au rămas Mândica, fată de 12 ani, și Silică, copil de 8 ani.

Totă averea lor fusese o vacă cu lapte, câteva cobăi, o căsuță de bârne, cu o palmă de ogrăgioră în fața casei, și aceea cu bezmăn scump cătră moșier.

Când a murit Catinca, au sărit vecinii ca s'o îngrope, și să-i facă celelalte rândueli ale morților; și pentru asta i-au luat vaca din ogrăgioră și două lăicere mai bunisore ce erau în casă, — și-au îngropat-o după obiceiul și datoria creștină.

Cobăiele le-au tăiet Mândica, rënd pe rënd, de s'au hrănit ea și cu frate-sau mai mic. Apoi au schimbat toate cocióbele din casă, și cu și, ba pe un căuș de făină, ba pe un săculteț de fasole.

Plóia a pëtruns printre stuhul, care nu mai fusese adăugit de cinci ani, de când casa a rămas fără cel ce o clădise și pãreții s'au prăbușit la pământ, și furcile s'au dat peste spate, așa că nici un vițel séu purcel nu se mai putea adăpostí de desubt. Și gardul l'au stricat vitele locuitorilor, — că rămăsese lucrul niměnui.

A trecut véra — căne-căneșce, — și orfanii lui Ion și a Catincăi trăiră când cu vëndutul ciuheilor, când cu urzici și ciuperci culese prin pădure, cu mila unuia și altuia.

Când gerul strînge genunchii la gură și inghetă lacrimile pe obraz, — Silică, slăbănog și bolnăvicios cum fusese din naștere, dădu ortu popei. L'a îngropat doi vătăjei în țintirimul bisericeii, — fără colivă séu colaci, fără prapuri, — și fără popă.

Dar Mândica rămase mai de plâns decât Silică. Nimene nu voiá s'o primescă în casă; că fiecare avea

destui copii zgribuliți pe lângă vatră; și cei ce n'aveau copii, nu șcieau ce-i mila de om . . . și-o trime-teau la muncă . . . în altă parte, nu la dênșii.

Domnu primar, găsind-o într'o nópte oploșită pe prispa lui, aprópe de staulul vacilor, i se făcu milă de biéta Mândică, și o luă în casă pe nópte.

Dar a doua și îi dădu sfat așa:

— Hei draga mea! acum ești mare, trebuie să-ți câștigi singură pânea; aicea în sat n'ai ce face; eu, ca om bun, ț-oí da o bucată de mămăliguță și un bulgăre de brândă, și să te pornești la Ieși, — că acolo îi găsi stăpân, și-i intră în slujbă. Trebuie să te dai la muncă, că altfel nu-i de chip!

Mândica, îmbrăcată cu o cațaveică ruptă, care ascundea reu o cămeșă numai petici, — cu o

fustișoră de cit — ruptă și inodată și pe dinainte și pe dindărăt, — cu un tulpan uns pe cap, ținând sub-suoră bucată de mămăligă și bulgărul de brândă, — suflând în mână, pași pe drumul cel mare, cu piciorle-i góle, și se îndreptă tot înainte — tot înainte, — pe unde de mult îi arătase ómenii că se merge la Ieși.

Drumu-i lung . . . frigul e mare, din ce în ce mai

VĒDUVA LUI CARNOT.

mare... câmpia și drumul și casele toate, toate sunt acoperite de omăt.

Pașii sermanei călătore n'au nici un spor; câte odată își aruncă ochii îndărăt să vedă dacă a făcut mult drum dela vatra satului, de unde a pornit... Și așa eră, a făcut drum mult, — dar mai mult este de făcut înainte. Ieșul e departe, nu-i coala în palmă.

La un cap de pod Mândica vede doi oameni lucrând cu barda, să drăgă o grindă ce se desprinsese și în care se împiedecă carele său vitele. Lucrătorii ceia aprinsese niște ogringi, cari fumegau pe deasupra zăpedei. Fata se aruncă repede spre fumul care-l zări... și întinse mâinile... Eră amortită pe jumătate. Scose apoi bucățile de mămăligă și brândă spre a mânca; dar și dinții îi erau strepediți și mămăliga înghețată tun, de n'ai fi putut-o sfărâma nici cu dinți de cal.

— Departe-i Ieșul, oameni buni? întrebă Mândica pe lucrători.

— Ba nu-i departe față hăi! Un deal ș-o vale, ș-o limbă de pădure, apoi o gónă de cal, o bătae de pușcă și câteva aruncături de băț, — ș-apoi cum ajungi, cum se vede!

Vorbele aceste, dișe cu mult haz de podari, făcù să isbucnescă un rënd nou de lacrimi pe fața fetei.

Și ea porni tot înainte.

Inserase de tot. Mândica ajunsese la o cotună cu 4—5 case. Eră încă mult până la Ieși.

Bătù la o ușă de lângă drum.

— Cine-i acolo? strigă o gură de femeie.

— Ia-s o copilă săracă; me duc la Ieși, ș-am inoptat, și mi-i frig... și mi-i frică... și n'am unde dormi...

— Da cel la mine-i han? nu-i han aiceal

— Da me rog fă-ți milă... tare mi-i frig... nu mai pot...

— Hai te cară de aici și nu me mai năuc! Cine șcie ce podóbă îi mai fi... vr'o potlogoriță! Să te primesc în casă ș-apoi să me și prădi! — Haide, fugi repede dela ușa mea, că de nu, dau drumu dulăilor să te sfășie.

Mândica plécă înainte.

În depărtare se mai zăreșce o luminiță.

— Póte acolo o fi Ieșul! își dișe ea.

Și cu greu mai face câte un pas înainte... Picioarele-i se impleticesc, trupu tot îi tremură... Ea se lasă încet pe o margine de drum.

A doua di, când sórele eră sus, — un sóre cu dinți, — vr'o cinci șase părechi de gospodari din satul vecin porniau cu căruțele lor, să se ducă la iarmaroc. Toți erau veseli și vorbeau în gura mare de negustoria ce trebuia s'o facă... Toți erau sătui, bine odihniți, bine dormiți, bine încălziți și de focușorul din bujdúcele lor și de sângepele de bulércă ce le trăsese pe nerésufiate când s'au pus pe drum.

Toți chiuiau și mânaucii de prăpădiau pământul

De-odată inse róiba dela căruța de dinainte începù a fornăi... apoi din fuga ei se oprì locului, spriginindu-se în picioarele dinainte și dând cu spinarea îndărăt...

Atunci un stol de cióre se ridică din mijlocul drumului.

— Ce să fie acolo mă Mihalachi? strigă unul din cărucerii din urmă cari se oprise și ei locului, vedënd că se opreșce căruța dintei.

— Șciu și eu cumătrel! Ian să ne dăm jos, — c'a fi vr'un lup póte...

— Luați-ve ciomegele mă, securile!

Toți se dau jos din căruțe, inarmați cu ciomege, securi, cuțițe și tot ce mai găsiu pe lângă ei.

Unul mai vitéz se apropie mai mult...

— Ba-i o fată care dórme, séu că-i mórtă!...

— Ba-i mórtă de-a binelea mă! De pe dënșă se ridicase cârdul cel de cióre...

Ș-așá eră.

Eră Mândica, mórtă, pe marginea drumului. Ciórele-i făcuse prohodul. Vr'o doue începuse chiar ș'o ciupescă.

Îi spëndurá o bucată de buză ruptă...

— Cine-o fi bre? intrébă unul.

— Șciu și eu! — vr'o calică.

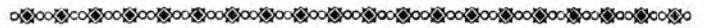
— S'o luăm cu noi.

— Aș! las c'om trece pe la primărie ș-om spune vătăjeilor.

Și cărucerii se suie iarăș în căruțele lor și pornesc din nou. Și nu trece mult, și iar le vine cheful de mai înainte, — și iar se pun pe risete și cântice.

Și ciórele iar se adună pe hoitul ce le-a cădùt pradă în mijlocul drumului.

N. A. BOGDAN.

Sub fiorii de 'ntuneric.

Norii 'ncet plutesc sub lună
Pe sub ei se cerne vântul,
Iar sub vânt schintei s'adună
Argințind întreg pământul.

Apele se mișcă 'n gârle,
Tremură frunțele 'n ramuri;
Din morminți un duh s'asvêre
Chiemând ielele sub flamuri...

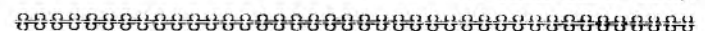
Flenduriți, colos prin aer,
Norii trec, lăsând pe câmpuri
Umbre, iar în sarbéd vaer
Plâng satanii alte timpuri.

Dela gém eu vèd cu frică
Cum se schimbă cursul serii,
Cum vre-o stea prin haos pică
Dispărènd în unda mării, —

Și cum iarăș se aședă
Mohoririle de nor,
Și nimic nu mai vieză
Pe cerescul coridor.

Atunci frica me cuprinde
Și mai tare, și mai tare; —
O, că nu se mai aprinde
Acel plin de farmec sóre!

PETREA DELA CLUȘ.

Fă bine, vei avé invidioși; fă mai bine, le vei astupá gura.

*

În desagii săracului, sânt toate greutățile.

Sărăcie lucie.

Comedie populară cu cântece într'un act.

(Fine.)

Scena XVIII.

Iernilă, apoi Viliga.

IERNILĂ (intorcându-se și scotându-și capul tocmai în clipa în care Sanda a intrat.) Afurisita de strigone m'a păcălit. A tunat în casă să fure. Me duc s'o prind și să-i sucesc gâtul. (Vrea să arunce lepedeul.) Ticăloasă, a cusut lepedeu de mine. Tot una, me scobor ș-așă. (Dă să se scobore pe scară și pune piciorul pe spița dintăiu, dar în momentul acela zărește pe Viliga intrând și se retrage iute.) Tocmai acum îl aduce dracu.

VILIGA. N'am noroc și pa-pa-pace. Astăzi încă nici o fată n'am pu-pu-pat. Veselina par că mi-a făcut cu ochiu, de-aia am vi-vi-nit... (Zărește scara lângă pom.) Cine dracu a pu-pu-pus scara asta aici în uliță? Póte c'a voit s'o fure ci-ci-cineva. S'o iau d'aice și s'o pun la loc; știu că mi-a mulțăm uica Si-si-sivu. (Le scara dela pom și o duce lângă casă.)

IERNILĂ (scotându-și capul, la parte.) Dobitocu îmi duce scara. Acuma cum să me scobor d'aici?

VILIGA (intorcându-se.) Astăzi încă n'am mâncat ni-ni-nimica. Am fost la chinezii și-am cerut o fă-fă-fălie de pită, dar chinejița m'a zogonit să me du-du-duc la lucru. La lucru? Ce vo-vo-vorbă! Incalete să-mi fi spus când să lu-lu-lucrez.

Că dór șcie fórte bi-bi-bine,
Câte trude sânt pe mi-mi-mine:
Lunia, marția n'am lucrat,
M'am temut reu de pē-pē-cat;
Mercuria e serbătóre,
Te scapă de multe bó-bó-bóle;
Dela Paști până 'n Rusale,
Am ținut joile ta-ta-tare;
Vinerile sânt legate,
N'oi lucră să-mi fa-fa-fac pēcate;
Iar sâmbăta am lucrat
Și nu-nu-nu mi s'a arătat,
M'am trântit colo în pa-pa-pat;
Duminea-i ȃiuă sfântă,
De Dumneȃu dă-dă-dăruiță.

(E. Hodoș: Op. citat pag. 200.)

Scena XIX.

(Se face intuneric.)

Aceiași și Sanda.

VILIGA (zărind pe Sanda eșind din casă.) Óre cine-i? N'o pot vedé bi-bine de 'ntuneric. De bună sémă-i Ve-ve-veselina. N'am spus că mi-a făcut cu-cu-ochiul (Se apropie de Sanda care își ascunde fața.) În sfērșit să te pu-pu-pup. (Vrea s'o îmbrăȃșeze, dar Sanda îl respinge și ridică spre el bățul.) Mama păduriil (O ia la fugă, în giur pe scenă; Sanda după el, cu bățul ridicat; în sfērșit cade 'n genunchi inaintea ei.) Maică Precistă și voi toți sfi-i-inții mucenici, ajutați-mil!

SANDA. De-a fitea te rogi. Trebuie să mori.

VILIGA. Să mo-mo-mor? Fără să fi pu-pu-pat o fată?

SANDA. Nu-i vreme de glumit. Pregătește-te de mórtele!

VILIGA. Cale lungă! Lasă-me să fug acasă după me-me-merinde.

SANDA. Nu te las.

VILIGA. Îmi inchin dar sufletul în numele Ta-tatălui, Fi-fi-fiului și al sfântului Du-du-duh!

SANDA. Isprăvește iute!

VILIGA. Lasă-me barem să-mi fac te-te-testamentu. Am o bê-bê-bêscă miȃósă și mâ-mâ-mârciălită, o las chinejiței... Da pentru ce trebuie să mo-mo-mor?

SANDA. Pentru că ai vedut pe Mama-păduriil. Cine să uită la mine 'n față, ăluia n'are să-i mai cânte cucu.

VILIGA. Și nu e chi-chi-chip de scăpare? Să ne pogodim!

SANDA. Ba este.

VILIGA (sărind în picioare.) Ce-ce-ce?

SANDA. Să nu cutezi a spune nimenuia că m'ai vedut eșind din casa asta.

VILIGA. Îți făgăduesc. Îți ju-ju-jur, că nici în vis nu te-am vedut.

SANDA. Așă poți merge.

VILIGA. Po-po-pot? Sănătate bună. Să te ved, când oi vedé pe mo-mo-moșu meu care a murit. (Fuge iute afară.)

SANDA (îndreptată un moment, se gârbovește de nou, spriginindu-se de băț.) E vremea să me duc și eu. (Ese.)

Scena XX.

Iernilă, apoi Iota.

IERNILĂ. S'a dus afursita ș-a furat ce-a vrut... Ufl! crep de necas.

IOTA (intră încet și privește dintr'un loc ascuns la pom.) (La parte.) Iată paserea! Te-am prins îngâmfă-tule.

IERNILĂ (intorcându-se spre miédă-nópte.) Șo-lomonari, șolomonari! Luați pe afurisitul de Iota, purtați-l prin vėzduh și prin iad, ardeți-l viu și risipiți-i ósele în tóte părțile lumii, ca nici de pomană să nu rămână nimica din el.

IOTA (la parte.) Mulțamesc frumos de molitvă. Acum e rėndu meu să dau plata. (Se apropie de pom și privește sus.) (Tare.) Ce mătăhală e acolo sus? (Tăcere.) Răspunde mēi, cine ești? (Tăcere.) Pare că nu-i om. O fi vr'o pasere măéstră; Dómne apărá, vr'un strigoiu; ba nu, trebuie să fie vr'un dobitoc. (Iernilă tușește.) Ba totuș e om. De bună sémă vr'un tálhar. Bine c'am la mine revolveru. (Il scóte.) Inc'odată te 'ntreb, cine ești care 'n cap de nópte te-ai ascuns acolo sus? Răspunde că slobod revolveru și te-i trezí în lumea cealaltă. (Se aude cum trage cocoșul.) Una, doue!

IERNILĂ. Oprește, nărodule, că sânt eu.

IOTA. Dta? Da ce pēcate te-au suit acolo?

IERNILĂ. Mi-a fost prea cald și m'am urcat aici să me răcoresc. Adă scara să me scobor.

IOTA. De ce? Mai recorește-te, decă-ți prieșce. Par că te auđi mai nainte cum spuneai ocașele; eu me duc să nu te stric din rugăciuni. Nópte bună! (Plécă.)

IERNILĂ. Adă scara, mēi, pãrlitule.

IOTA (oprindu-se.) Nu ț-o dau. Bine ești acolo unde ești.

IERNILĂ. Ticălosule, n'am obiceiul să me laud, dar te sugrum...

IOTA (în batjocură.) ȃeu, ȃeu!

IERNILĂ. Lasă-me jos!

IOȚA. Poftește!

IERNILA. Pune scara!

IOȚA. N'am mâncat cépa ciórei. Bine că te-am prins odată.

IERNILĂ. Ioțo dragă.

IOȚA. Acum «Ioțo dragă», — adineaori — șcii cum mi-ai ȑis.

IERNILĂ. Am glumit.

IOȚA. Nici eu nu fac decât o glumă. Las să rîdă odată și satu nostru.

IERNILA. Ce vrei să faci?

IOȚA. Oi chiemă aici tot satu, să védă ce strigoiu am prins. Șciu c'or pufni de ris și 'ndată te-or pune chinez.

IERNILĂ. Pentru ce vrei să me faci de batjocură? N'ar fi mai bine să ne 'mpăcăm? Tu me faci chinez și eu dau fata după nepotu-teu Niculiță.

IOȚA. Da năroȑit-ai, uică, să-ți măriți fata după un nepot de căraș? Da nu șcii, că Veselina dtale a umblat un an de ȑile la șcôla nemțescă și că nu-i de nasu nostru? Că dórá nu te-i face de rîsu lumii, să te incuscreși cu — códa satului! Da stêmpêră-te, dragumeu. Io m'am smerit și nu mai cutez s'aredic ochii la fata dtale; acuma véd și eu că pentru Niculiță e mai potrivită Todora, de care-i e drag... Te las să te mai recoresci. (Plécă.)

IERNILA. Ioțo, frate Ioțo, ai milă de mine!

IOȚA (intorcându-se). Cum să n'am? Nu vedi că-ți vreu binele lăsându-te acolo? Recoréla asta te-a 'nvêțá mînte... Și ca să-ți arăt și mai in adins, că ți-s om bun, îți făgădesc, că am să vin și eu când s'a vinde cu doba tot ce ai ș-oi licitá ca ș-un năimit, numai să sui prețul. (Ese.)

Scena XXI.

Iernilă singur.

Șolomonari, vêrcolaci, pricolici, Mama-pădurii și câte dihăanii vrăjítóre sînt in lume, calce-ve caii lui Săn-Tóder, că reu m'ați păcălit!

Scena XXII.

Iernilă, Ioța, Viliga, bărbați, ficiori, neveste, fete și copli, apoi Veselina și Sanda.

TOTI. Ce-i?

IOȚA. Am prins un strigoiu. Iată-l'ai colo sus in pom.

TOTI. Un strigoiu!

IERNILĂ. Puneți scara, mēi, guri-căscate, să me scobor d'aici!

UN FICIOR. Baciú Sivú.

TOTI. Hahaha.

VILIGA. Eu pu-pu-pun scara, că eu am și dus-o de-acolo. (Duce scara ș-o raȑemă de pom.)

IOȚA. Dta ești, bade Sivule. Cine-ar fi gândit! Da de ce n'ai grăit adineaori?

IERNILA. Aștéptá tu, mincinosule, până me scobor. (Se cobórá jos, spintecă lepedeul și sare spre Ioța.) Ticălosule. (Ceialăți îl impedecă.) Te omor, afurisitule. (Dă să sará de nou spre Ioța, dar ficiorii îl prind și-l duc in casă.)

IOȚA. Ómeni buni, ve poftesc pe mâne séra la logodna nepotului meu Niculiță cu Todora.

TOTI. Venim.

VESELINA (eșind din casă.) Ce se 'ntêmplă aici? IOȚA. Au vinit fărtații și suratele să-ți cânte la feréstă, că-i ȑiua Mătcălăului.

VESELINA (căutând cu ochii.) Unde-i Trăila?

VILIGA (apropiindu-se de ea.) S'a du-du-dus la Bogșa, unde-a auȑit o fată mai bogată. Nu-l plânge. Aice mi-s io. Vrei să ne lo-lo-logodim! Haid să te pu-pu-pup!

VESELINA (respingându-l.) Décă s'a dus, n'am să fug după el... Haid să cântăm!

VILIGA. Cântă-ți mă-mă-mândrá cântecu.

VESELINA (cântă.)

Nu gândí bade că-mi pasă,

Dorule, doruțule!

Că te-ai dus la altă casă,

Dorule, doruțule!

Ai făcut-o de mânie,

Dorule, doruțule,

Că nu ȑ-a dat tata-o mie,

Dorule, doruțule!

Cine caută bani, nu fată,

Dorule, doruțule;

Nu se 'nsóre nici odată,

Dorule, doruțule!

Că decă se gată suta,

Dorule, doruțule;

Te trezești numai cu sluta,

Dorule, doruțule!

(Doină poporală.)

(Intr'aceste Viliga se apropie de Sanda care intră tocmai atuncia și prin semne i cere o sărutare.)

UN FICIOR. Acum să cântăm cu toții!

Cor micst.

«Hai in horă de-a jucá!» de Dima.

(Cortina.)

IOSIF VULCAN

Proverbe.

Cea mai credincióasă slugă o are acela care se servește singur. (Francez.)

Cine n'a gustat fierea, nu póte șci ce e zahărul. (Slavon.)

Cine se prinde in horă, trebuie să jóce. (Românesc.)

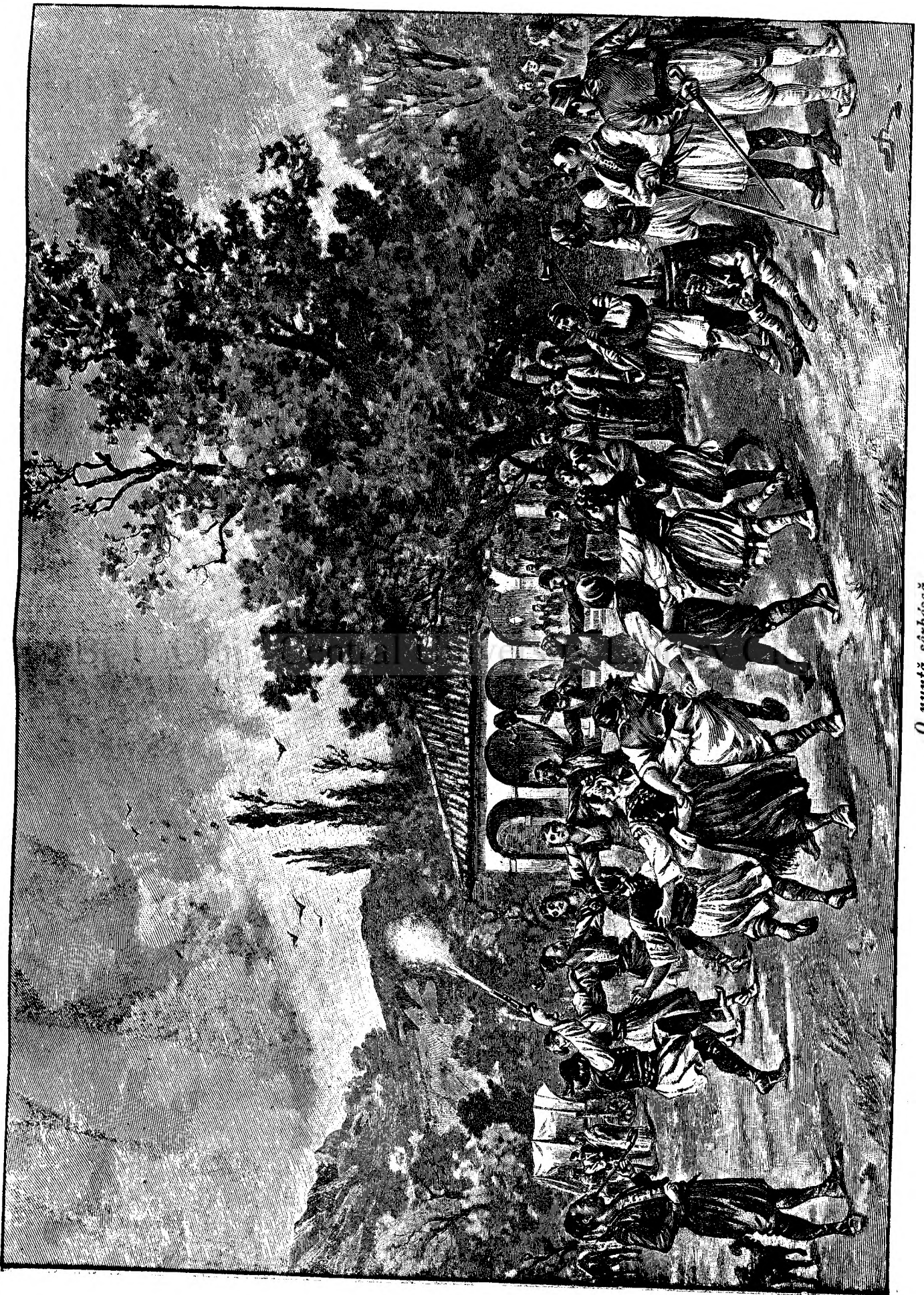
Fómea nu cunoșce prietenie. (Basc.)

Limba mutului e mai de preț decât a mincinosului. (Rusesc.)

Mai bine o ȑi pe pământ decât o mie de ani in pământ. (German.)

Mila bogaților, Crăciunul săracilor. (Rusesc.)

Lumina pe care o aprinȑi pentru tine, luminezá și pe alții. (Arab.)

O nuntă sârbescă.

Elegii.

Uscate ramuri se lovesc de a casei mele streșini,
S'au dus a verii cântăreți, iubiiții miei prietini,
Răsar din fund de zări plouați un stol de corbi ca noptea
Și vin crâcnind prin cel vâzduh cum vine 'n lume mortea.
Imbrobodit cu julj de nori pe cer sôrele trece . . .
Ah vine iérna dela munți, posomorită . . . rece.

Săracul ese 'n ușă trist, oftéză și priveșce,
Bordeiul geme de copii și vremea se 'năspreșce,
Jucuțul vine blăstēmând, li-ie pânea de pe mėsă,
Li-ie perina de căpétēiu și lasă gólă-o casă. |
Blăstēm se 'nalță cătră cer — dar cerul nu se vede,
E lungă calea pân' la el și 'n nori de plumb se pierde.

. . . Suflet sdrobot de suferinți prinde curaj, căci iată,
La colțul uliții preoți și ómeni țî-se-arată.
Cântări de jale se aud — ca glasul ce răsare
In nopți de negre vijelii . . . pe-a mărilor cărare.
Un suflet a descins la port și petrecut de lume,
Scobóră jalnic in mormēt — inmormētând un nume.

Aici e mângăerea ta sărac bătut de sôrte.
In urma unei vieți de chin răsare-o dulce môrte,
Și după iérna de dureri — miresme 'n primavără
O să-ți desmierde pomenirea sdrobotă și amară.
Și 'n loc de ură și cărtiri, la capu-ți o să cânte,
Priveghitori cu glas de-argint, ce dorm printre morminte.
Blăstēmul nu va mai putē pētrunde pân la tine,
Și tu pe așternutul teu afund, dormi-vei bine.
Și se va șterge rēnd pe rēnd și pomenirea care
Spunea că ai trecut și tu pe a lumilor cărare.
Ce dulce te-i simți atunci in nesimțirea-ți rece . . .
Curaj o suflete sdrobot! . . . curaj! căci vieța trece!

GEORGE SIMU.

Basmul.

(Cetit de autorul in ședința dela 9/21 aprile an. c. din sesiunea generală a Academiei Române.)

(Urmare.)

Prato aduce apoi in paralelă câteva formule finale franceze, spaniôle, scotlandeze și ruse, cari tôte se acată de nuntă, desnodământul cel obicî-nuit al *basmului*, povestitorul afirmând că a fost și el pe acolo, că a mâncat câte și mai câte, dar la urma urmelor a pățit-o. In descrierea acelor bancheturi din formula cea finală a *basmului* nimenea inse nu intrece pe Celți, despre cari dl Luzel (Revue celtique, III, 338) dîce: «On sait que les contes populaires, quelque merveilleux qu'ils soient, se terminent presque toujours par le mariage du prince et de la princesse, du héros et de l'héroïne, et, à cette occasion, il y a des fêtes, des jeux et des festins surtout, dans la description desquels se complaisent d'ordinaire les conteurs. Pauvres diables, qui, le plus souvent, ont dîné de patates frites avec des pommes de terre, comme ils le disent avec une résignation et un accent mélancolique fort touchants, et qui, en imagination du moins, se promènent dans des palais de marbre et d'or, au milieu des enchantements d'un luxe tout oriental, et prennent part à des festins interminables . . .» Decă dl Lucel cunoșcea adevărata natură a *basmului*, el nu s'ar

fi mirat, căci ar fi înțeles că fenomenul este absolut analog cu flămândul care-și aduce aminte după deșteptare despre belșugul bucatelor mâncate in vis. Astfel asemănarea formulilor finale la diferite popóre sub raportul banchetului de nuntă își are o esplicațiune curat antropologică, fără a fi la mijloc un imprumut séu o filiațiune etnică. Sînt de tot rare séu chiar escepționale acele formule, pentru cari s'ar putē constatá séu măcar a bănuí cu temeiu o origine istorică, după cum ni se pare a fi una singură romănescă, și anume cea mai respândită, cea mai tipică din tôte:

Incălecai pe-o șea
Și v'o spusei așa.

pe care Iulia Hașdēu (Théâtre, légendes et contes p. 369) l'a tradus franțuzeșce:

Je montai en selle
Et vous contai cette kyrielle.

Acéstă formulă circuléză pretutindenii la Daco-români, incepēnd dela Nistru și până la Tisa. O urmă a ei s'a păstrat și la Macedo-români, bună-óră in basmul «Fiul de împērat și cheleșul» (Petrescu, Mostre, II, 44):

Eram și eu acolo când se féce nmnta și haraua,
Și vhineam pe un cal cu șeua . . .

Ce să fie óre acest «incălecai pe-o șea» séu «cal cu șeua»?

Judecând după o novelă a lui Boccaccio (Decamer. lib. VI), in vechea italiană *basmul* se numiá «novella a cavallo», «povestire d'a 'ncălarele»; «Un cavaliere dice a madonna Oretta di portarla con una novella a cavallo». Boccaccio a profitat dn acéstă espresiune metaforică pentru a croí asupra-i o anecdotă, in care i se dá un sens literal. In fond inse acea «novella a cavallo» este identică cu al nostru «incălecai pe-o șea», și constituuă o particularitate comună italiano-romănă, iar prin urmare trebui să se urce la epoca romană.

O urmă a aceleiași metafore ni se pare păstrată in formula finală a *basmelor* dela Roma:

Me dettero cunfetti,
Uno lo dava al gallo
Che mi portava a cavallo . . .

Latinesce »inequito», adecă incalec, construit cu dativul, insemná a rîde de cineva, a-l luá peste picior. Astfel la Arnobiu: «frustra inequitas nobis=degiaba îți rîdi de noi»; la Macrobiu in Saturnalele: «Medicina audet inequitare philosophiae=medicina cutéză a-ș rîde de filosofía». Formula finală romănescă cea cu incalec s'ar putē traduce esact latinesce prin: «inequitavi et sic vobis narravi».

Metafora dară «incălecai pe-o șea», «novella a cavallo», «inequitavi», adecă «am glumit séu am mințit», este o veche moștenire latină.

Să se observe că ideea latinului «inequitare» s'a păstrat la noi și 'n verbul «inșel=insello», literalmente «pun șeua pe cineva», «il incalec», un verb care de loc n'are a face cu slavical MĂSELĂ «ușure», de unde-l trăgeau Miklosich și Cihac.

(Finea va urmá.)

B. P. HAȘDĒU.

Deochiul.

Când mergi la o adunare și ești vesel și aprins la față, câte odată simțesci o ceta că ți se pune pe ochi și începi a căsca: acela-i dedeochi. Atunci să ți dai de trei ori: Usturoi între ochi să nu me deochi!

Acei ce deoche sunt întorși dela laptele mamei, sângerile lor e altfel și ochii le sânt rei, așa că ori la cine se uită, privirea lor aduce reu. Decă stă la patul unui bolnav ce vrea să móră, omul nu pôte muri, din cauza ochilor lui; iar de e față când se tae un porc séu un pui, nici aceștia nu pot degrabă muri.

Decă știi că un om deoche, când mergi undeva și-l întâlnești în drum, chiar te întornă înapoi, căci nu-ți va merge bine; séu te vei răsturnă, séu ți se va îmbolnăvi vr'o vită dela trăsura, séu vei păți ceva. Deochiul e tare reu, Dómnă fereșcel! Te întinde, te scutură ca de iriguri, ți-i reu la inimă (stomah,) par că te-ar fi bătut cahla, te dóre capul și tot trupul, capeti giunghiuri și te poți trece cât ai bate 'n palmă, decă nu-l iai din pripă și nu stîngi degrabă cărbuni.

Care se știe că e gingaș de deochi, se pórte ceva roș la sine, un fir de lână la mână, ori la degetul cel mic, că nu se prinde deochiul; séu argint viu, séu usturoi, séu când se simțesc că s'a deochiat să mérgă de oparte și să se ștérgă pe față cu cămeșă.

Mai tare se prinde deochiul de cei slabi, ești de pe bôlá, séu de copii: e bine ca mama să le facă benchi roș în frunte, ori benchi cu țernă de pe călcâi, ori să-l bată cu călcâiul de trei ori între ochi. De lehuse, încă se prinde deochiul degrabă, de acea li se înșiră îndată ce scapă din greu pune pe un fir de ață roșă trei fire de usturoi și le pune la gât; iar în préjma patului se pune o prostire și pe ea ceva roș, ca cine va intră în casă, privirea cea rea să cadă pe roș. Iar grădina, straturile, să le stropescă cu apa ce s'au spelat vasele în ȕiua de ajunul Crăciunului și a Bobotezei și atunci nu se deoche.

Darul deochiului îl mai au și acei care se uită la preot când scóte sfintele daruri din Altari: de asta trebui să te ferești ca de foc și să ții tot capul în jos. Care se știe că deoche, să nu se uite cu lăcomie, când îi pare ceva, să nu se mire; să cate mai întei la unghiile sale, ori să se uite în pământ, că tare-i păcat; îl slăbește pe om séu pe vită din putere, se muncește și pôte muri. E tare bine să ți dai totdeauna: «nu fii de deochi»; în Bucovina și anume în satul Roșă se ȕice «nu fii rene» (rahna) «cadă pe pētră»; ori să stupescă, căci ce-i stupid unde se dióche? (e tăvălit.)

Și când vine omul acasă dela o petrecere séu din tērg și face vuet, nu-i place ba una, ba alta, cauza e tot deochiul; pôte e frumos, pôte e vesel, vorbareț, ori prea urit, ómenii se uită ca proștii, nu-și mai aduc aminte «și-i tulbură sângerile» séu îi «tae sângerile» (cum spun ei) nu-ș pôte affá loc, nu-i pôte intrá în voe de reu ce e și atunci e deochiat.

Cel mai bun léc de pocitură séu de deochi e usturoiul sfințit și cărbuni de tei dela Duminica mare, cu apă ne 'ncepută dela izvor, adusă cu tórta cofei înainte și să nu vorbești cu nimeni. Descânți de 3 ori, de 9, după cum e de mare grabă cu cuțit de gâsit; faci cruce cu podul mânei, și dai bolnavului de 3 ori să bea înderēt, îl speli pe cap, la inimă, pe mâni, dar cea ce rămâne dai pe câni, pe țitina ușei, pe pae și pui și ulcica în par să se scurgă. Decă e deochiat îndată se cunoște, căci cad cărbunii în fund; dar de veđi că te

podidesc lacrimile și nu poți spune cuvintele, alérgă să-ți descânte care știe în usturoi că e pocit, și decă și la pocitură ți se pun cete și nu poți descântă, atunci să știi că nu mai are léc, l'a săgetat vr'o strigóică și e gata.

Dar léc bun cum e cărbunele de «foc viu» nu mai este, că îndată, de se bolnăvește omul séu vita, îl descânți, îl speli, îi dai să bé și e sânetos. Numai, cine-l are la casa sa? Că în ȕiua de ađi nu-l mai găsești la nime, nul!

(Culésă din Bucovina.)

ELENA VORONCA.

Poesii populare.

— Culese din comuna Maidan. —

Humor și satiră.

Bălă mumă ai avut,
Ce ochi mândri ȕ-au făcut,
Numa reu s'a celuit,
Că bine nu i-au chitit,
Prea frumósă te-a lăsat,
Cum mai bună de furat,
Și ȕ-a pus nume Mărie,
Să-mi fii dragă numai mie,
Că ești mândră mândrișóră,
Mulți voinici băgași în bôlá,
Vine réndu și la mine,
Să zac bôlá de picioare,
Și nimica nu me dóre.

Frunță verde de sălăiă,
Eu mi-s june tu ești fată,
Ne tragem la judecată,
Judecata așa spune,
Mumă-ta ȕeu să se 'ndure,
Să te dea muere mie,
Și să-mi fii de drag soție,
Dec'o vrea! Decă n'o vrea!
Decă nu dracu s'o ia,
Și pe cine și pe ea.

Frunță verde spic de tómnă,
Am muere ca o dómnă,
De uritu lucrului,
Fuge 'n fundu birtului,
Furca-i strigă la feréstră.
Eși afară jupánésă,
Că nu ai măsai pe mesă,
Nici procoviță pe pat,
Nici chimeșă pe bărbat.

Căți câni sânt în al nost sat,
După mine toți s'or luat,
Me goniră pân acasă,
De nici suflet nu-mi remase,
Iar eu săracul de mine,
Nu mai dau de nici un bine,
Unde-i bine,
Nu-i de mine,
Unde-i reu,
Sânt tot eu.

SALON.

O săptămână la Sinaia*.

(File din carnet.)

Duminică 5 iunie. Cu obișnuita-ai întârziere trenul a sosit. Iată-me și la Sinaia.

Luni. Plóia mare me ține în odaie. Vai ce trist e să stai o zi înrăgă închis într-o cameră de otel, și să n'ai de citit decât «Mersul trenurilor căilor ferate, precum și tarifele respective».

Barometrul are tendinți... nu ve speriați, tendințele sale sânt spre frumos, mâne deci escursiune. Me duc să comand puii necesari.

Marti. Nici ați n'am plecat, tot plouă. Ce spunea barometrul?

— Da bine, kelner, tot așa plouă la Sinaia?

— A, nu, plouă și mai tare.

— Mersi.

Stăpânul otelului se repede, furios de sinceritatea kelnerului:

— Dumnealui nu știe, ve asigur că avem și zile frumoșe, să vedeți în august... (și eram de abia în iunie!)

Ceea ce-mi mai dădu curaj fu barometrul: indicatorul s'a mai dus încă spre «Beau»; ordon să mi se frigă alți pui, pentru escursiunea amânata pe mâne.

Sigur vremea se va schimbă.

Miercuri. Vremea s'a schimbat: pe lângă plóie s'a stérnit și vânt, da ce vânt! face concurență poliției, și el «te ia pe sus».

Kelnerul mi-aduce puii pentru escursiune, și afară plóia face bășici pe șosea, și vântul hîțină ferestrele. Mai bine mi-aducea o manta de plóie. Ce idee dec' aș cumpără una?

— Me rog, dle, dați-mi o manta de cauciuc.

— Nu mai ținem.

— Cum, aci unde plouă atât?

— Apoi tocmai din cauza plóiei, atâta plouă, îi atâta umeđelă aci, că putređește, dle, și cauciucul.

Spectrul reumatismului îmi trecu pe dinaintea ochilor: în cărji și cu degetele noduroșe, el purtă o tablă pe care sta scris: Sinaia fecit.

Dau să iau pălăria, să plec, când ce să veđi! În ea crescuse o tufă de bureți.

— Cu oțet sânt fórte buni.

— Mersi.

Înțelesei cum «putređește și cauciucul, dle».

Joi. Ai dice că ard pădurile, așa de groși se ridică aburii de pe munți. O plóie măruntă cade incet, liniștit. Otelierul îmi iese înainte radios, aducându-mi alți pui fripți.

— Ați «vrem bun» îmi dișe el.

— Cum «vrem bun» dle? plouă dle, tot plouă, urlai eu egzasperat. Dar némțul tot radios:

— Asta nu plouă, asta buréză, la noi asta vrem frumos.

Aerul e așa de încărcat de umeđelă, încât bei aerul, nu-l respiri. Pe lângă Sinaia, baia de vapori e un loc uscat.

Un bețiv trece impleticindu-se.

* Din «Vięta».

— Primul bețiv din Sinaia, dișe kelnerul, bea mereu și mereu i-e sete.

Fericitul — gândfi eu tremurând în hainele mele umede — fericitul, el are măcar gâtul uscat.

Afară plouă mereu, incet, liniștit, cu temei.

Bine că veni și vremea mesei, singura distracție.

— Kelner, dă-mi ceva uscături.

— Uscături? repetă zîbind trist kelnerul, și ochii sei îmi arată plóia care nu mai conținea, aci nu s'au mai pomenit uscături, și alergând el îmi aduse un peșce mic, dar gros, umflat ca un cîrnat bolnav de erizipel.

— Uite, dle, cum devin țirii aci (peșcele umflat eră un țirl) și acesta nu-i adus decăt de 2 zile; a treia zi crapă în piele.

— Dă-mi atunci un păstrăv, la munte păstrăvul nu lipsește.

— La Sinaia nu sânt nici păstrăvi, de atâta plóie au murit toți păstrăvii.

— De plóie?!

— De reumatism, dle!

Pun botfori, flanelă, palton, pled, iau umbrela și, cu tóte că tot plouă, o plec. Mi s'a urit cu «mersul trenurilor».

La școlă comunală un copil citește: «... cănele latră, pădurea e verde, cerul e negru».

— Cum negru? intrerupe profesóra. Citește cum e scris, «Cerul e al-bas-tru».

— Da-i negru, domnișóră.

— Negru la noi, da, dar se dice că sânt țeri în care e albastru.

— O fi.

Intr'un colț un băețas în genunchi, «a spus minciuni».

— Anume?

— Că «a vęđut sórele!»

Plec, pętruns de plóie și de perversitatea băiatului.

Vineri. Prin somn aud cum îmi bate în gém. Me scol repede, or fi ómenii cu caii pentru escursie. Așil e plóia torențială, care izbește cu atâta furie în gém... ai dice că plouă cu nisip. De unde Dómne atâta apă!

Imposibil de stat în odaie, fumul sobei te orbește, dar mai imposibil de eșit, plóia continuă a bate toba în ferestre.

Me scobor în restaurant, plóia căđend pe tînichéua invelitórei face un sgomot infernal. Kelnerii, ploați și ei, stau grămadă într'un colț; cât me vęd se reped, ca lupii pe pradă.

— Dl dorește o cafea?

— Un pahar cu apă?

«Cu apă!» miserabilul, mai oferă apă?

Me reped la barometru; asta-i colossal, barometrul e la «Beau fixe».

«Beau fixe» și plouă, și tórnă! șoséua e numai bășici mari, șanțurile sânt pline, Prahova, rîu de cafea cu lapte, mugește furios. «Beau fixe!» mâne-l sparg de mai spune minciuni.

Prin perdéua de plóie de abia reușesc să citesc inscripția de pe clădirea de alături: «Stabiliment de hidroterapie».

Ce ironie. Eu acéstă tablă aș pune-o la intrarea Sinaiei, la gară, și aș adăogă mențiunea: «gratuit.»

O căruță aduce mai multe lăđi. Kelnerul îmi esplică că sânt rufele, cari au fost trimise la București.

— Cum, nu le spélă aci?

— Ba, da.

— Dar atunci?

— Le spală aci, dar le uscă la București...

Ca o probă de umezela Sinaiei, kelnerul îmi arată o scrisoare, de curând scrisă probabil, căci cernela e încă neuscată.

— Am scris-o acum trei săptămâni, dar nu o pot trimite, căci nu s'a uscat încă, poftim...

Kelnerul nu minți.

Afară nu mai plouă, nu, acum tornă cu găleata. Adio și adi excursie. Pote mâne... barometrul promite... ce dracu, n'o fi peirea lumii!

Sâmbătă. Bine, dle, asta-i prea-prea, nu eră destul ploia și vântul, acum și piétră?!

Socotéla, faceți-mi socotéla!... și furios plec jos să sparg mincinosul de barometru cu «Beau fixe», când ce să ved! Otelierul potrivit indicatorul cu degetul, acum barometrul arată «grande sècheresse». Așă? na!

Otelierul plânge pe ruinele barometrului seu.

— Iertați-me, dle doctor, e drept că-l dedeam cu degetul, dar ce vreți, e singurul mijloc să mai rețiu mușterii... speranța... «Beau fixe» e hrana copiilor mei...

Drumul la gară e pavat cu piétră... dela Dumneđu — nu-i vorbă că alta nu se obișnușce pe aci. — La gară mare zarvă, ómeni adunați, gălăgie. Un om legat cot la cot e dus pe sus de gardiști. Omul strigă: Da nu-s nebun... sânt grădinar...

— N'o fi nebun, dle comisar...

— Nebun de legat, dle, fapta lui vorbeșce. Inchi-puiți-ve că a adus la Sinaia o...

Zgomotul ploiei îi acoperă glasul.

Ce o fi adus omul, ca să fie declarat de nebun?

— Ce a adus, dle polițai?

— Uite, dle, și polițaiul tremurător îmi arată o stropitoare. O stropitoare la Sinaia! legați-l strîns. O stropitoare la Sinaia!

Duminecă. Cum o mai fi la Sinaia, nu știu. Unii dic că e vreme frumoasă — aceștia au de sigur vile de inchiriat (2000—4000 lei) — alții spun că ninge. Tot ce se poate. Eu ce știu, e că m'am întors la București cu 12 pui fripți — adio excursiuni — și cu dureri la inchieteri.

Foi. Sânt in pat, țepân, și țip de durere. Reumatism poli-articular, a șis doctorul, «varietate Sinaiană» varietate gravă.

Sâmbătă. Consult, 6 doctori sânt pentru băi cu gheață, 6 pentru băi ferbinți. Mai lasă unii, mai lasă alții, și me aleg cu băi temperate.

Duminecă. Am murit.

URECHIA.

P. S. De frica egrasiei pământului, lăsasem prin testament să nu fiu ingropat, ci ars. Așă se și făcu. Ardeam ca de vr'o doue ciasuri — nu se consumase mai mult de o jumătate de stingen de lemne — când simți că revin la viață. Focul incepuse să-mi scotă umezela Sinaiei, aburii eșiau din inchieteri ca din pădurile Peșelui. La fiecare lemn ce se punea pe foc simțiam cum me desumflu; ah ce bine-mi face para care me linge. Incă un stinjen și iată mă-s uscat, ca ante Sinaia. Și iată cum revenii la viață, ceea ce făcu pe fiecare, din cei 12 doctori dela consult, să declare că el, el singur m'a vindecat.

U.

Mai bine să fii, decât să pari. (Proverb danez)

*

Cu prea multă grabă nu faci bună ispravă. (Românesc.)

Ilustrațiunile din nr. acesta.

Veduva lui Carnot. Cumplitul asasinat sevêrșit asupra lui Sadi-Carnot, fostul președinte al republicii franceze, atrage luarea aminte a lumii spre nefericita lui veduvă, izbită atât de grozav. Iată motivul pentru care publicăm astăzi portretul ei. Dênsa este femeie foarte deșteptă, care a știut să facă onorurile de soția președintelui intocmai după gustul parisenilor. Toaletele ei au fost produsele industriei indigene, lucș mare inse n'a făcut. Dênsa e fata avocatului Charles Dupont-White, care mai târđu a fost secretar general la ministeriul de justiție.

O nuntă sêrbescă. A două ilustrațiune a noastră din nr. acesta infătoșeză o scenă din viața poporului sêrb și anume o nuntă. Nuntașii jôcă colo la musica națională, un ficior tocmai slobode piștolul, iar cei din clasa mai inteligentă privesc cu plăcere aceste erupțiuni ale bucuriei nemărginite.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Șcri literare și artistice. Carmen Sylva are să apară în curând și armenesce; i s'a tradus doue novele, care vor apăre la Tiflis. — *Di Roberto Fava*, cunoscutul publicist italian, care a fost la procesul Memorandului, își scrie acuma suvenirile, care vor cuprinde un volum. — *Pictorul Nicolae Bran*, atât de bine aprețiat la esopșiia artiștilor în București, va deschide o esopșiie a tablourilor sale la Sinaia. — *Tinerul sculptor At. Constantinescu*, bursier la Paris al statului român, anunță că va trimite în curând pentru galeria de obiecte de artă din București, o statueta represintând pe Andromada. — *Di Constantin Broșteanu*, avocat și șeful contenciosului Eforiei spitalelor civile din București, a publicat acolo un «Curs elementar de drept roman» prelucrat după mai mulți autori și cursuri predate la facultatea de drept din Paris. — *Di G. W. Fratostitean*, președintele tribunalului Vêlcea, a scos la lumină în București «Codicele civil» adnotat cu jurisprudența română.

Episcopul Melchisedec. A eșit de sub tipar la București discursul de recepțiune al dlui Ioan Kalinderu, membru al Academiei Române, ținut despre episcopul Melchisedec, în sesiunea generală din anul curent, cu respunsul dlui Dimitrie A. Sturdza, rostit în numele acelei Academii. Lucrarea dlui Kalinderu are meritul d'a fi prima biografie completă a distinsului episcop dela Roman. Aceșta biografie urmărind principalele fase ale episcopului Melchisedec, ne dă totodată și istoria bisericescă a epocii sale, în care episcopul Melchisedec a avut un rol atât de important. În deosebi ni se presintă portretul literar al reposatului episcop, prin o analiză amenunțată a scrierilor sale. Drept specimen, vom reproduce vr'un capitol într'unul din numerele viitoare. Preț 1 leu.

Despre macedo-români. Dl Weigand, profesor la universitatea din Lipsca, cunoscut publicului român pentru scrierile sale etnografice și filologice cu privire la dialectul Românilor macedoneni, a trimis Societății macedonene din București o scrisoare prin care anunță că are sub presă un volum care va conține literatură poporală ce a cules în călătorile sale în Turcia. Societatea de științe din Saxa face cheltuelile. Dl Weigand arată mai jos în scrisoree sa că mai are

preparat un volum care conține o descriere a călătoriilor sale prin Macedonia, statistica, descrierea tipurilor, costumelor, situațiunea socială etc. Lipsindu-i inse mijlocele pentru tipărirea acestei lucrări și nefiind incurajat din partea nici unei instituțiuni literare din România, regretă că această lucrare trebuie să rămână încă inedită.

Cărți de rugăciuni. Au apărut și se pot comanda la Constantin Lucaciu preot in Iosip (Józsefháza u. p. Aranyos-Megyes comitatul Sătmar) următoarele două cărți de rugăciuni: «Pórta Raiului» carte de rugăciuni și cântări bisericești întocmită pentru tinerimea română din cărțile rituale ale bisericei resăritene de Constantin Lucaciu. Baiamare. Tipariul tipografiei lui Michail Molnár. 1894. Ediție populară 20 cr., ediție de mijloc 1 fl., și 10 cr. porto postal. — «Calea cerescă» carte de rugăciuni și cântări bisericești întocmită pentru poporul român din cărțile rituale aprobate ale bisericei resăritene de Constantin Lucaciu. Tipografia aceeași. Ediție populară 50 cr., ediții mai scumpe fl. 1.40, fl. 2.30, fl. 3.80 și fl. 10, — și porto postal.

Diar nou. *Móra*, organ tehnic pentru mori, ferestree mecanice, fabrici de var, ciment, scrobélă, spirt, bere etc. a apărut la București; redactorul e dl N. Lubojemski.

TEATRU și MUSICĂ

Șcire teatrală și musicală. *Sărăcie Lucie*, noua comedie populară de Iosif Vulcan, jucată întâia-ori la Arad a doua zi de Rusalii, se va jucă a doua oră la Oravița la St. Ilie, (in 1 august) sub conducerea învățătorului George Jian.

Opereta la Teatrul Național. Comitetul teatral dela Teatrul Național din București, intrunit marți, a decis reînființarea operei comice și a operetei române. S'a și telegrafiat dlui Ștefănescu această decisiune, invitându-l a vini in capitală spre a se înțelege cu direcțiunea generală a teatrelor. Tot in ședința de marți comitetul teatral a angajat pe dna Jianu și pe dra Gheorghiu, ambele absolvente premiate ale conservatorului din București.

Reuniunea română de cântări din S. Sebeș a arangiat duminică la 3/15 iulie un concert in pavilionul de veră «Leul de aur». Programa: 1, a) «Dis-a badea», b) «Baba și Moșnegul», coruri micste de Musicescu; 2, a) «Vino lele», cor bărbătesc de I. Vidu, b) «Vântul suflă», cor bărb. de F. Dürrner; 3, Doue cântece pentru o voce de sopran cu acompaniament de piano: a) «Te aștept...» de D. G. Florescu, b) «Plângeai...» de G. I. M.; 4, a) «Remăi sănătoasă», cor micst de G. Dima, b) «Iléna», cor micst de G. Musicescu; 5, Doue cântece pentru o voce de bariton cu acompaniament de piano: a) «Un boboc de crin rupt de vijeală», de A. Baluția, b) «Ghițisor», de G. A. Dinicu; 6, a) «Din depărtare», cor bărb. de I. Vorobchievici, b) «Cântec vânătoresc», cor bărb. de T. de Flondor; 7, «Bréul popilor», cor micst de G. Musicescu. După concert dans. In pauză Călușerul și Bătuta.

Producțiune teatrală in Apoldul-de-sus. Tinerimea română studiósă din Apoldul-de-sus a dat in duminica trecută o reprezentație teatrală precedată de declamări și cântări. Programa a fost următoarea: 1, «Diua a apus», cor pentru bărbați de H. Pfeil. 2, «Petru Rareș», poezie de Ioan Nenițescu, declamată de I. Popp, stud. teolog. 3, «Uite mamă», poezie de I. Tripa, melodie de N. Ștefu, întocmită pentru cor de bărbați

de G. Dima. 4, «Neguțătorul și nărodul», dialog de Anton Pan, predat de D. Iridon și Il. Aleman, învățător. 5, «Din depărtare», cor pentru bărbați de I. Vorobchievici. 6, «Cârlanii», vodevil intr'un act de Const. Negruzzi. Persónele: Leonescu, fiul boierului proprietar, dl V. Ivan, ped. a III; Miron, Terinte, țerani fruntași, dl I. S. Teglariu, teol. abs. și dl I. Pavel, ped. a II.; Domnica, femeia lui Miron, dșóra Rafila Moga; Vochița, femeia lui Terinte, dșóra Rafila Iridon. 7, «Sunt Român», cor pentru bărbați de W. Humpel.

Teatrul din Craiova. Comitetul teatral din Craiova aduce la cunoșcinta acelor cari doresc să facă parte din societatea dramatică din Craiova pentru stagiunea anului 1894—95, fie ca societari, gagiști și coriști, să-și adreseze cererile la comitet cel mult până la 1/13 august.

Piesă musicală nouă. *Visul Carpaților* se numește o nouă și forțe grațiosă nocturnă compusă pentru pian de dșóra Adela Manolescu și apărută la București.

BISERICĂ și ȘCOLĂ.

Șciri bisericești și școlare. Pr. Ssa episcopul Ioan Meșianu a dat un circular, indemnând poporul să-și dea copiii la cariera militară, care este una din cele mai frumoșe, mai vedute și mai respectabile la toate națiunile din lume. — *Simion Morariu*, jude comunal in Chișineu, a dăruit bisericei române gr. or. de acolo 500 fl., ca din interesele acestui capital să se dea ajutoare școlei române gr. or. — *Dl Danila Fireza* din Uricani, Valea-Jiului, a fost promovat la Roma la gradul de doctor in teologie. — *Dl Teofil Lupu* la 14 iulie a fost promovat de universitatea din Viena la gradul de doctor in medicina universală. — *Colecta pentru gimnaziul din Blaș* a ajuns la suma de 18.175 fl.; contribuiriile tot se mai primesc. — *Ministrul de culte* a dat ordin inspectorilor de școle ca in viitorul an școlar să nu mai dea voie preoților d'a funcționa ca învățători decât numai dacă vor avé invoirea ministeriului. — *La școlele centrale române gr. or. din Brașov* sânt a se ocupă câteva posturi de profesori și învățători.

Societatea Andrei Șaguna a teologilor și pedagogilor români din Sibiiu a publicat raportul seu de pe anul școlar trecut, din care vedem că societatea a funcționat sub presiul dlui profesor seminariul dr. P. Spanu. A ținut 17 ședințe și a avut 142 membri. A edat un Almanach, s'a pus primele baze pentru inființarea unui fond cu menirea d'a ajutură pe membrii bolnavi, depunându-se 300 fl. Biblioteca constă din 2155 opuri in 2252 volume și 454 fascicule. S'a primit gratuit 33 de diare. Averele societății in bani gata 989 fl. 89 cr.

Școla Oteteleșanu din Măgurele. Cu inceperea viitorului an școlar 1894/95, se va inaugură la Măgurele, lângă București, școla de fete fondată de Ioan Oteteleșanu, inființată de Academia Română, pentru fete sărace, cărora li se va da, conform dispozițiunii testamentare a repositului fondator, o creșcere casnică și instrucțiunea cuvenită unei «bune mame de familie, fără pretențiuni séu lux». Cursul va fi de 5 ani, in timpul cărora elevele vor avé totă întreținerea in institut. Pentru primul an vor fi primite cincisprezece fete. Sânt admise in institut copile pe deplin sănătoșe, care au trecut de 11 ani, dar n'au implinit încă 14 ani, au pregătirea ce se dá in școlile primare din România și

sunt născute din părinți români săraci și bine reputați. Părinții aspiranților ori reprezentanții legali ai acestora au să trimită — până la 15 august 1894 — cererile, însoțite de act de naștere, act de paupertate și atestat școlar, despre cele patru clase primare, la Academia Română (Calea Victoriei, nr. 135), pentru comisiunea fundațiunei Ioan Oteteleşanu.

C E E N O U ?

Hymen. Dl Octavian Pop, notar comunal in M. Egregy, s'a logodit cu dșora Eugenia Paladi, fiica dlui Samuil Paladi, proprietar in Borodul-mare. — *Dl Stefan Hrabrowsky* din St. Miclăușul-român in Biharia s'a cununat duminică cu dșora Eufemia Golya, fiica notarului Ioan Golya de acolo. — *Dl Alesandru Trandafir* s'a logodit cu dșora Gabriela Trandafir, fiica dlui Nestor Trandafir notar in Sacul, Caraș-Severin. — *Dl George Boranescu* și dșora Elena Dimian, amândoi din Brețcu, s'au logodit.

Academia Română, supremul nostru areopag cultural, s'a creșut datoră a-și ridică graiul in cauza română. Ea a redactat și trimis tuturor Academiiilor, universităților și altor institute de cultură înaltă, precum și diarelor mari din Europa și mai multor bărbați de frunte un memoriu. Acesta e făcut in limbile: română, franceză, germană, engleză și italiană. Dimpună cu memoriul acesta s'a trimis peste 4000 de exemplare din o broșură care cuprinde schițarea Memorandului.

Condamnații din procesul Memorandului vor fi închiși îndată-ce li se va comunica sentința Curiei, ceea ce de sigur se va face in săptămâna viitoare. De ôre-ce inse, închisôrea de stat din Seghedin e prea mică pentru a încăpe pe toți condamnații, o parte din ei vor fi internați in penitenciarul din Vaș, unde încă înainte de sentința Curiei s'au și luat măsuri pentru primirea lor. Dacă nici închisôrea din Vaș nu va fi destulă, atunci se va transforma in închisôre de stat penitenciarul din orașul Papa și astfel o parte din condamnații români vor fi internați acolo.

Ministrul Hieronymi in Ardeal. Ministrul de interne, care a fost ales intr'un cerc românesc in Ardeal, după ce căduse intr'unul unguresc din Ungaria, joi dimineața a sosit in cercul seu de lângă Cluș, unde a pronunțat un discurs. De acolo a plecat să viziteze orașele Deș, Bistrița, Turda, Sibiu, Alba-Iulia și Deva, in scop de a se pune in contact cu stratele poporațiunii, fără deosebire de naționalitate și religione.

Serbători culturale române in Șomcuta-mare. Despărțământul selăgian-chiorean al Asociațiunii transilvane va ține adunarea sa generală in Șomcuta-mare la 9 august. Tot atunci se va întruni acolo și adunarea generală a Reuniunii femeilor române selăgene. Comitetul arangiator a publicat următoarea programă: La 8 august primirea comitetului central al despărțământului la gara din Restociu. La 9 august dimineața la 8 ore missă solemnă. La 10 ore ședințele adunărilor. La 2 ore banchet. La 7 ore sêra: concert cu petrecere de vêră. Comitetul arangiator e compus astfel: Ioan Serbu președinte; Nicolau Nilvan v.-președinte; dr. Ios. Fărcaș cassar; Vasile Dragoș controlor; dr. Victor Marcu secretar I; Augustin Dosa secretar II. Drd G. I. Anca, Laurențiu Avram, Alesandru Bîlț, Emil Bota, Emil Butean, Vasile Butean, Ioan Cosma, Vasile Cotet, Augustin Dragoș, Avram Dragoș, Teofil Dragoș, Ioan Ghețe, Isidor Hangea, George Lengyel, Petru Longin, Corneliu

Meseșan, George Micu, Corneliu Muste, Augustin Mândruț, Aureliu Nechita, Victor Nilvan, Iuliu Pop, Sigismund Pop, Victor Pop, Alesandru Șimon, Ioan Talos, Ioan Trufaș, Dionisiu Vaida, Victor Vasvari membrii in comitet.

Studentii din România au adresat către studenții nostri, din incidentul urmăririi lor, o scrisôre de aprobare și de îmbărbătare. Scrisôrea e semnată de următorii: I. Angelescu, C. Axentie, I. Bonea, N. Brânțeu, C. Ionescu, A. Mușetescu, Mir. Petrescu, G. Paulianu și St. Granga.

Asociațiunea transilvană. Despărțământul Se-liște de lângă Sibiu, carele nici n'a fost constituit, a ținut la 3/15 iulie adunare sub presiul dlui Parteniu Cosma, ca delegat al comitetului central din Sibiu, spre a se constitui, adica a-și alege un director și 6 membri, apoi — sub presiul directorului ales — un casar, un controlor și un actuar.

Petrecere de vêră la C. Terebești. Teologii din diecesa gr. cat. oradană vor arangia la 11/23 iulie o petrecere de vêră in pădurea comunei Kraszna Terebești comitatul Sătmar, in favorul bisericeii gr. cat. din acea comună. Biletul de intrare pentru o persoană 1 fl., pentru familie 2 fl. 50 cr. Suprasolvirile se vor primi cu mulțămită și se vor cuită in jurnale. In paușă comitetul se va îngriji de distragerea publicului cu declamațiuni și hori naționale. Pregătirile s'au făcut și pentru cas de timp nefavoritor. Comunicațiunea de tren de către Sătmar și Carei dela stațiunea Gilvács sêra la 7 ore, iară la stațiunea din Terebești vor sta trăsuri la dispoziția stim. ôșpeți. Damaele sunt rugate a se presentă in costum simplu. Comitetul arangiator e compus din dnii: Coriolan Ardelean prof. president; Vasile Ardelean preot vicepresident; Aurel Pelle preot vicepresident; Pamfil Ossian preot cassar; Ioan Nistor teol. abs. controlor; Gabriil Barđoși teol. abs. secretar. Ioan Dunca, Victor Gitta, Ioachim Ghergar, Ioan Iepure, Vasile Pap, Georgiu Bubic, Emil Perényi teol. abs., Ioan Mureșian, Ales. Nutiu, Aug. Szabo, Georgiu Ardelean, Camil Selăgian teologi, Victor Szilágyi, Ioan Cernovan, Eug. Ardelean, Eug. Barbul, Ales. Brancovan, Iuliu Pap teologi.

Dacia-Traiană se numeșce o nouă societate, in-ființată de ardelenii cari muncesc in București. Scopul ei este ca să ajute cultura națională și pe membrii sei, in cas de trebuință. Comitetul se compune din dnii căpitan Crêngă președinte, C. Cosmescu și V. Axente vicepreședinți, Nistor și Aronescu secretari, frații Poiană casieri, precum și din alți 18 membri. Cotisația lunară este numai 50 bani.

Esposiția cooperărilor la București. La 14 august se va deschide la București, in grădina Cișmegiu, esposiția cooperărilor, la care pot luă parte industrieșii români din ori ce țêră. Comitetul organisor e dirigit de dl D. C. Butculescu. In fundul alenului principal al Cișmegiului, in fața cascadei, se va construi marele pavilion al secției naționale; in acesta vor fi sale de spectacol și salele in care se vor espune produsele fabricante in țêră. Tot aici se vor instală biurourile administrațiunii esposiției. Dealungul aleei principale se va construi pavilionul internațional, in care se vor espune tôte produsele venite din străinătate. Alte multe pavilione vor fi construite pe celelalte alee de către esposanți. In aceste se vor instală cofetării, bêrerii, restaurante, rachierii, cârciumi, lăptării etc. Se vor arangia serbări poporale și reprezentații teatrale. Basarabeni vor espune produsele lor intr'un pavilion

special. La construirea marelui pavilion s'a întâmplat o nenorocire, 20 de lucrători au fost răniți grav.

Petrecere de v^{er}ă la S. Reghin. Clasa inteligentă română din S. Reghin și impregiurime va aranja la 10 august n. o petrecere de v^{er}ă în S. Reghin în sala din promenadă. Venitul curat e destinat în folosul fondului Reuniunii de femei care se va înființa acolo. În fruntea comitetului arangiator stau dnii: Patriciu P. Barbu președinte, Ioan Neamțu vicepreședinte, George Maior cassar, Parteniu Barbu secretar, Isidor Sucéva controlor.

Petrecere de v^{er}ă la Chireu. Tinerimea română din Gherla și giur va da la 10/22 iulie o petrecere de v^{er}ă în localitățile băilor dela Chireu. Venitul curat e destinat în folosul bisericei gr. c. din Gherla. În fruntea comitetului arangiator stau dnii Alesandru Lemenyi protopop ca președinte, Martin Câmpian cassar, Ivan Hosszu controlor.

Români la școlile maghiare. La școlă reală superi^oră din Arad au fost 8 români intra 221 elevi; la școlă reală superi^oră din S. Odorheiu, 1 român, iar după confesiune 3 gr. catolici, între 130 de elevi; la gimnasiul r. catolic din Sătmar au fost 7 români între 387; la gimnasiul de stat din Baia-mare 60 români între 260; la gimnasiul r. catolic din Sătmar au fost 7 români între 387; la gimnasiul de stat din Baia-mare 60 români între 260.

Institute noue de credit. La Brașov desființându-se banca «Meseriașul Român», în locul ei se va înființa un nou institut de credit și economii, cu numele «Brașoveana» cu un capital de 25.000 fl. Subscrierile se fac până la 31 august la cassarul interimar dl G. M. Zanescu. — La Bran se va înființa un nou institut de bani; sub presiunea dlui cav. Ioan Pușcariu, jude de curie în pensie; numele, nu prea românesc, al noului institut va fi «Parsimonia», iar director executiv dl Iosif Pușcariu avocat în Brașov.

Știri scurte. La Sinaia vechiul pavilion regal de vânătoare a fost mărit pentru a servi de reședință principelui Ferdinand și prințesei Maria. Aranjamentul interior al mobilării pavilionului a început și va fi terminat în curând. — Băile din Ardeal, cari mai de mult au fost cercetate în masse mari de românii de peste Carpați, acum nu mai sunt, căci șovinismul intolerant a făcut pe toți să se ducă la alte băi, unde sunt intiminați cu mai multă compleșanță. — Rețele telefonice în Ardeal se vor înființa pe teritoriul comitatelor Alba-de-jos, Târnava-mică, Turda-Arieș și Hunedóra.

Necrológe. Ioan Papp, paroc gr. or. român în Buntești, a încetat din viață la 1/13 iulie, în etate de 55 ani. Il geleşte soția Elisaveta n. Illés, fiul Iustin candidat de avocat cu soția, Terențiu preot cu soția, Anțița măritată dr. Ioan Buna, Lucreția m. Cotună, fiul Ion și fiicele Veturia, Elena și Silvia. — Dionisiu Adamovici, paroc român gr. or. în Abrud și administrator protopresbiteral al tractului Abrudului, a murit la 9 iulie în etate de 59 ani. — Evelina Micu n. Chirița, a încetat din viață în Timișoră la 13 iulie, în etate de 32 ani.

OGLINDA LUMEI.

Cronică mică. Gubernatis, renumitul bărbat de litere italian și prieten al ungarilor, a scris dlui V. A.

Urechă o scrisore, prin care desapróbă purtarea șovinismului unguresc față de români. — Din Chicago se scrie, că liniștea s'a restabilit; greviștii au făcut stricăciuni de 4 milioane. — În Turcia a fost un grozav cutremur de pământ care a produs pagube foarte mari. — Caserio, asasinul președintelui Carnot, se va judeca la 27 iulie înaintea curții cu jurați din Lyon. — Medicii din Germania au decis să nu ia parte la congresul de igienă și demografie în Budapesta.

Yoko-Haiska. Acesta este numele unei foarte interesante societăți din Japonia. Scopul este de a trimite în călătorie prin Europa pe câțiva din membrii ei. Astfel a sosit la Paris mai zilele trecute, un japonez cu numele Ka-Ya-Soor, care a eșit la sorțul dela tombola societății «Yoko-Haiska», din Yeddo. Acesta este o societate de câțiva ani, și ai cărei membrii plătesc o cotizație lunară variând între 25—100 lei. În toți anii se trag trei nume la sorți. Cel dintâiu care ese are dreptul de a petrece de cece ani în Europa, pe socotela societății, cel d'al doilea 5 ani și cel d'al treilea nu este favorizat decât pentru o excursie de un an. Ka-Ya-Soor în calitate de cel dintâiu eșit la sorț are dreptul de a călători de cece ani prin Europa și să sperăm că va veni și pe la noi.

De cătră cine a fost arestat Caserio? Un student în medicină din Lyon dl Douaro, fiul unui avocat din Grenoble, este acela care cel dintâiu după asasinatul lui Carnot, a înhățat de gât pe asasin. El privia trecerea cortegiului prezidențial, când de-odată aude în mijlocul unei mari invălmășeli, strigătele de: «Pe asasin! Arestați-l!» În acelaș timp un om se repede în direcțiunea sa, ținând în mână un pumnal pe care-l învârtia într'un mod amenințător. Fără să stea la îndoieală dl Douaro se aruncă asupra lui și apucându-l de mâni îl ținu pe loc până la sosirea agenților. Totă lumea felicită pe tinerul student de curajul și de sângele seu rece.

Calindarul săptămânei.

Cominca a cincia după Rosal'i, Ev. dela Mateiu, c. 8, gl. 4, a inv. 5.

Diua s ^{ep} t.	Calindarul vechiu	Călınd. nou	Sórele
Duminică 10	SS. 45 M. din Nicop.	22 Maria. Magd.	4 27 7 46
Luni 11	Mart. Eu!emia	23 Apolonia	4 28 7 45
Marți 12	M. Proclu și Ilarie	24 Christiania	4 28 7 44
Mercuri 13	† Sob. Arch. Gavr.	25 Iacob Apost.	4 29 7 43
Joi 14	S. Ap. Achila	26 Anna	4 30 7 42
Vineri 15	MM. Gkiric și Iulita	27 Berhold	4 31 7 40
Sămbătă 16	Mart. Antinogen	28 Inocențiu	4 34 7 38

Avis abonanților noștri.

Cu nr. 26 s'a incheiat semestrul ianuarie—iunie și treiluniul april—iunie. Rugăm pe toți aceia, cari țin să ne spriginescă și în viitor, să binevoescă a-și innoi abonamentele de timpuriu, căci numai astfel putem sustine foia noastră. Cei ce nu vor să mai fie abonați, sânt rugați a ne inapoiá nr. acesta, să-i ștergem.

Reclame nu ne vom face, nici vom pune pe alții să ni le facă; promitem inse ca să ținem a ridicá din ce în ce mai mult nivelul foii noastre, prin lucrări literare scrise în o bună limbă românescă și prin ilustrațiuni cât mai multe și frumoșe, printre cari portretele bărbaților noștri de pe terenul culturai naționale vor ocupa un loc de frunte. REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA